

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку

(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності облік і оподаткування

(шифр та найменування спеціальності)

**за магістерською програмою професійного спрямування
облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності**

(назва магістерської програми)

на тему: **« Облік виробничих витрат та аналіз собівартості продукції
підприємства на прикладі ДП «Куліндорівський КХП»**

(назва теми)

Виконавець:

студент центру заочної форми навчання

Скібіцька Ольга Михайлівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кузіна Руслана Віліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи полягає в тому, що однією із найважливіших і найскладніших проблем для підприємства є потреба вибору найкращого варіанту управління витратами в системі стратегічного розвитку підприємства.

Мета дослідження полягає в визначенні теоретичних аспектів обліку виробничих витрат та аналізу собівартості продукції, розкритті методики обліку витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції на ДП «Куліндорівський КХП»

Завдання дослідження:

- описати сутність економічних понять „витрати”, „собівартість”, їх види та класифікація, „калькуляція”;
- дослідити принципи побудови системи обліку виробничих витрат та формування собівартості на підприємстві;
- проаналізувати методику обліку, структуру, склад виробничих витрат та методи калькулювання собівартості продукції на борошномельному підприємстві;
- запропонувати застосувати систему управлінського обліку витрат за центрами відповідальності та методи оптимізації витрат;
- обґрунтувати практичні рекомендації щодо удосконалення обліку і аналізу виробничих витрат.

Об'єкт дослідження – це процес виробництва на ДП „Куліндорівський КХП” та витрати, пов'язані з ним.

Предмет дослідження - методика побудови системи обліку витрат виробництва та формування собівартості продукції.

Методи дослідження.

При написанні роботи використовувалися наступні методи дослідження: дедукції, індукції, групування – з метою проведення класифікації витрат, здійснення їх аналізу, статистичні методи – для аналізу структури й динаміки витрат. Також використані діалектичний метод пізнання економічних явищ і процесів у безперервному їх розвитку і взаємозв'язку.

Інформаційна база дослідження. Для застосування використаних методів дослідження є показники фінансово-господарської діяльності ДП „Куліндорівський КХП”. У процесі дослідження були опрацьовані праці вітчизняних вчених-економістів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (73 найменувань) та 7-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 86 сторінок. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 6 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні аспекти обліку виробничих витрат та аналізу собівартості продукції» досліджено сутність поняття процесу виробництва, виробничих витрат, собівартості продукції та методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції на зернопереробних підприємствах.

Кожне окреме підприємство зазнає індивідуальних витрат (амортизація основних засобів виробництва, вартість сировини, паливно – мастильних матеріалів та ін.) і витрат на оплату праці працівників підприємства. А також підприємство несе витрати, пов'язані з транспортуванням, зберіганням і реалізацією продукції та її переробкою.

Зернопереробні підприємства спеціалізуються на виробництві різних видів борошна, крупів, комбікормів і належать до групи матеріаломістких галузей, тобто характеризуються високою питомою вагою матеріальних витрат, головним чином вартості сировини. Підвищення ефективності використання сировини та зменшення витрат на основні матеріали – вирішальне джерело зниження собівартості продукції, тому велике значення у зниженні собівартості продукції має ступінь використання зерна, показником якого є вихід готової продукції з кількості сировини, що надійшла у переробку.

За результатами проведеного дослідження визначено, що одним із важливих аспектів виробничої діяльності зернопереробних підприємств є облік витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції. Для визначення собівартості одиниці продукції кожного виду використовується коефіцієнтний метод. Цей метод передбачає, що витрати за сортами продукції розподіляються за допомогою розрахункових коефіцієнтів розподілу. Визначення розмірів умовних коефіцієнтів є сферою відповідальності підприємств і кожне підприємство борошномельної галузі має право самостійно визначати методику калькулювання собівартості та підходи до розподілу витрат між окремими видами продукції.

Кожна господарююча структура на підприємстві виконує різні функції управління витратам, але перед усіма ними стоїть одне завдання – оптимізація витрат.

Оптимізація витрат – це шляхи пошуку найефективніших методів та моделей господарювання в умовах обмежених фінансових можливостях.

У другому розділі **«Методика обліку витрат виробництва і калькулювання собівартості продукції на ДП «Куліндорівський КХП»** розглянута загальна економічна характеристика досліджуваного підприємства ДП «Куліндорівський КХП» та проаналізовано методи обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції.

Форма господарювання ДП «Куліндорівський КХП» – державна.

Основні види діяльності – виробництво та реалізація борошна різних сортів, манної крупи та комбікормів для тварин.

На ДП «Куліндорівський КХП» облік витрат на виробництво здійснюється бухгалтерією підприємства централізовано за цехами та видами виробництва (помелах борошна, комбікормах, тощо) в розрізі елементів затрат та калькуляційних статей витрат.

На підприємстві спочатку проводиться планування витрат. Частина витрат потребує розподілу. Базу розподілу витрат підприємство визначає самостійно, враховуючи технологічні особливості виробництва.

Для обліку прямих витрат виробництва призначений рахунок 23 «Виробництво», по дебету якого накопичуються витрати, що в кінцевому результаті формують виробничу собівартість продукції.

Процес виробництва на млинзаводі має свою специфіку. Поділ витрат на змінні прямі (витрати сировини, палива, електроенергії, заробітної плати) та постійні, які включаються до виробничої собівартості 1 т кожного з видів продукції, викликає певні труднощі, оскільки виробництво є одноетапним, при якому всі види продукції виробляються одночасно, й ідентифікувати прямі змінні витрати на одиницю тієї чи іншої продукції неможливо.

На досліджуваному підприємстві використовується метод калькулювання собівартості продукції з повним розподілом витрат по окремих сортах. Розподіл собівартості виробництва борошна за сортами і видами здійснюється з використанням спеціально встановлених коефіцієнтів. Коефіцієнти перерахунку змінюються на підприємстві щомісяця. Базовим вважається той вид продукції, що виготовляється завжди за будь-яких помелів. Так визначаються ціни реалізації видів продукції за попередній місяць. Базовою сталою величиною вважають ціну 1 т висівок.

При виробництві основних видів продуктів з'являються побічні продукти, це продукти з порівняно низькою вартістю реалізації. Доходи від реалізації побічної продукції, скориговані на витрати, пов'язані з їх додатковою обробкою та доведенням до стану готовності після точки розподілу, потрібно вираховувати із собівартості основних продуктів, що спільно виготовляються, випуск яких дає змогу одержувати побічну продукцію.

Собівартість 1 тонни продукції кожного виду визначають на підставі розподілу загальних витрат між видами продукції пропорційно обсягам виробництва продукції в умовних тоннах та наступним діленням розподілених витрат на обсяги виробництва продукції у натуральних тоннах. За умовну тонну прийнято 1 тонну висівок.

Рекомендовано даному підприємству розвивати систему управлінського обліку, який дозволить перенести акцент з трудомістких розрахунків з розподілу непрямих витрат та загальних витрат між окремими видами продукції з метою встановлення точної фактичної собівартості на прогнозні розрахунки собівартості, складання економічно обґрунтованих нормативних (планових) калькуляцій та аналізу витрат за місцями їх виникнення.

У третьому розділі «**Аналіз витрат виробництва і собівартості продукції**» здійснено аналіз виробничих витрат і собівартості продукції та запропоновано шляхи удосконалення управлінського обліку.

Найважливішою складовою частиною управління є інформація обліку, контролю і аналізу фінансово-господарського стану підприємства і зокрема поточних витрат, як однієї з основних складових. Інформація обліку і аналізу – це основа для прийняття рішень.

На підставі аналізу основних складових витрат на ДП «Куліндорівський комбінат хлібопродуктів» протягом 2016-2018 років спостерігаємо зростання витрат – на 20896,0 тис. грн. (на 12,6%) в 2017 році та їх зменшення на 16324,0 тис. грн. (на 8,7 %) в 2018 році.

Зростання витрат в 2017 році було спричинене збільшенням собівартості продукції на 11,3%, адміністративних витрат на 23,2%, витрат на збут 39,5%, значним зростанням інших операційних витрат на 147,3%. В 2018 році витрати

зменшувалися за рахунок зниження практично усіх статей витрат, окрім адміністративних та фінансових витрат. Найбільш суттєвим протягом досліджуваних років було зростання інших операційних витрат.

Дослідження структури витрат за основними статтями, а також структури витрат відповідно до поділу на виробничі та невиробничі, показали: найбільшу питому вагу в структурі витрат ДП «Куліндорівський комбінат хлібопродуктів» займає собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) 94,4% в 2016 році, 93,2% в 2017 році та 93,0 % в 2018 році.

При аналізі структури витрат на ДП «Куліндорівський КХП» відповідно до поділу на виробничі та невиробничі з'ясовано, що виробничі витрати склали основну частку в структурі загальних витрат підприємства – 95,0% в 2016 році, 94,5% в 2017 році та 94,0% 2018 рр. Відповідно частка невиробничих витрат збільшилася з 5,0% в 2016 році до 5,5% в 2017 році та 6,0 в 2018 році. Невиробничі витрати становлять адміністративні витрати та витрати на збут.

Управлінський облік закон визначає як «систему обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством». Такими внутрішніми користувачами насамперед є управлінський персонал підприємства.

Одним із важливих елементів управлінського обліку є організація обліку витрат за центрами відповідальності, яка сприяє реалізації основних функцій системи управління, в тому числі планування, обліку, контролю, аналізу, координації та регулювання, обміну інформацією.

З метою організації обліку витрат за центрами відповідальності запропоновано застосовувати групування даних управлінського обліку витрат за центрами відповідальності.

Ефективний контроль витрат в автоматизованій системі управління підприємством неможливий без раціональної побудови довідників. Довідник структурних підрозділів дає змогу співвідносити витрати й доходи з окремими центрами відповідальності, а тому й обчислювати в такому розрізі фінансові результати.

Суттєвого значення в процесі присвоєння кодів структурним підрозділам має узгодженість з принципами моделювання, що повинно забезпечити формування необхідної інформації не тільки з метою її обліку, а й управління підприємством.

В основу кодування структурних підрозділів необхідно покласти принцип співвідношення процесів у роботі підприємства (постачання, зберігання, збуту продукції та управління підприємством) й місць їх здійснення (конкретних структурних підрозділів), що враховано привизначенні рекомендованих центрів відповідальності на ДП „Куліндорівський КХП”.

З метою віднесення витрат до конкретних центрів відповідальності необхідно передбачити у відповідному довіднику кодування витрат підприємства у розрізі його структурних підрозділів.

Важливого значення набуває деталізація витрат саме в розрізі статей витрат для розрахунку технологічної собівартості, оскільки, автоматизований контроль формування технологічної собівартості центрів відповідальності забезпечить оцінку внеску структурних підрозділів у загальні фінансові результати підприємства.

Запропонована структура кодів рахунків операційної діяльності, розширить можливості як оперативного, так і поточного обліку й контролю витрат на ДП „Куліндорівський КХП».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Визначальним фактором, який обумовлює здатність будь-якого промислового підприємства представити свою продукцію на ринку є витрати виробництва. Під витратами слід розуміти спожиті ресурси або кошти, які необхідні для виробництва продукції або ж придбання товарів та послуг. Доведено, що особливе місце при цьому займає грошовий вираз суми виробничих витрат, тобто собівартість, яка є об'єктивною економічною категорією і характеризує індивідуальні витрати товаровиробника та забезпечує просте відтворення.

2. У результаті проведеного дослідження класифікації витрат виробництва, можна зробити висновок, що діюча практика і галузеве нормативне забезпечення класифікації витрат досліджуваного державного підприємства „Куліндорівський комбінат хлібопродуктів” відповідають вимогам управління підприємством, спрямованим на оптимізацію витрат виробництва конкурентоспроможної продукції.

3. Дослідження довело, що заготівельна діяльність на ДП „Куліндорівський КХП” із заготівлі зернових культур здійснюється таким чином – облік заготівлі як частини виробничої діяльності з придбання матеріальних запасів для подальшої переробки на готову продукцію. Визначено необхідність побудови системи обліку витрат, який створює інформаційні можливості для поточного управління процесами, що не знаходять свого відображення в бухгалтерському обліку.

4. Відповідно до виробничих особливостей досліджуваного підприємства встановлено, що дане виробництво є безперервним процесом технологічної переробки сировини, який здебільшого має закритий характер. Виходячи з цього, рекомендовано виділяти місця виникнення центрів витрат за адміністративною, технологічною та умовною ознаками для цілей організації оперативного обліку і контролю витрат виробництва та вироблено підхід до виділення показників оцінки центрів відповідальності.

5. На ДП „Куліндорівський КХП” облік витрат доцільно здійснювати за однопередільним методом із застосуванням елементів нормативного методу обліку в частині витрачання сировини, при якому має бути організовано систематичне виявлення відхилень фактичних витрат від поточних норм, а також змін цих норм.

6. Оперативні потреби управління виробництвом задовольняє система контролю, яка повинна бути організована, як за видами діяльності підприємства, так і за центрами відповідальності та місцями виникнення витрат. Організація контролю повинна базуватися на системному підході і наявності достатньої інформаційної бази. Результати контролю підлягають узагальненню по підприємству в поточному порядку і являються необхідними даними для регулювання виробництва.

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи магістра

Скібіцька Ольга Михайлівна,
(прізвище та ініціали студента)

«Облік виробничих витрат та аналіз собівартості продукції підприємства на прикладі ДП «Куліндорівський КХП»»,
(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «облік і оподаткування» за магістерською програмою професійного спрямування « облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності ».

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів.

Об'єкт дослідження – процес виробництва на ДП „Куліндорівський КХП” та витрати, пов’язані з ним.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку виробничих витрат та формування собівартості на зернопереробних підприємствах.

Проаналізовано методику обліку, структуру і склад виробничих витрат та методи калькулювання собівартості продукції на борошномельному підприємстві.

Запропоновано застосування ефективної системи управлінського обліку витрат за центрами відповідальності та методів оптимізації витрат, а також використання комплексних програм зменшення виробничих витрат.

Ключові слова: витрати, собівартість, зернопереробні підприємства, облік, аналіз, методи, системи, облікова політика, оптимізація.

ANNOTATION
master's qualification work

Skibitska Olha,
(students surname and initials)

«Thesis for Master degree in specialty“ Accounting for production of the enterprise on the example of SE" Kulindorovsky Mill ",
(work title)

qualification work for a master's degree in accounting and taxation under the program professional orientation "accounting, audit and taxation of business activity".
Odessa National Economic University
Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. Object of study- the production process SE" Kulindorovsky Mill and costs associated with it.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of accounting of production costs and cost formation at grain processing enterprises.

The methods of accounting, structure and composition of production costs and methods of calculating the cost of production at a flour-milling enterprise are analyzed.

It is suggested the use of an effective system of cost management by responsibility centers and cost optimization methods, as well as the use of comprehensive programs to reduce production costs..

Keywords: costs, cost, grain processing enterprises, accounting, analysis, methods, systems, accounting policy, optimization.